

SAARA
KESÄVUORI
KESKENERÄINEN
KUOLEMA

TAMMI

SAARA KESÄVUORI

KESKENERÄINEN
KUOLEMA

Kiitokset:

Kirjastoapurahalautakunta
Suomen Kirjailijaliiton Ateenan residenssi
Kustannustoimittaja Anne Ilves

© Saara Kesävuori ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2016

ISBN 978-951-31-8734-7

PAINETTU EU:SSA

I

1

Nea sekoitti hunajaa hitain, pyörivin liikkein. Kulho kei-nahteli lämpimässä vesihautteessa, muutamalla vesitipalla notkistettu hunaja oli vielä sameaa ja vastahakoista mutta muuttuisi kohta läpikuultavaksi ja myötäilisi sileää lepän-oksaa pehmeinä pyörteinä.

Nea oli alasti, hunajaa lämmittäessään hän oli aina alasti ja yksin, pitkät ja vaaleat hiukset viuhkana pitkin selkää, kevyenä kuin kosketus jota hän odotti. Nea pyyhkäisi vesi-höyryn kostuttamaa otsaansa, hengitti syvään, muisti ke-sästä mesiangervojen ja kostean rahkasammalen tuoksun, hohtavat voikukat, valkoapilan ja horsman, pihassa kiemur-televan maahumalan, joka levittäytyi valtoimenaan kaik-kialle, kiipesi jopa talon sokkeliä pitkin ylöspäin ja kietou-tui murattiin, teki tuttavuutta, tukahdutti.

Kasvit ovat kauniita, ovelia ja laskelmoivia, Nea ajatteli ja käänsi sähkölevyn ykköselle. Ne tekevät äänettämiä vaihto-kauppoja mehiläisten kanssa, luovuttavat mettä, saavat siite-pölynsä siirretyksi, eivät tuoksu turhaan vaan siksi että olisi-ivat houkuttelevampia. Mehiläiset tekivät medestä hunajaa Nean huolellisesti hoitamissa pesissä, joissa ei ollut styrok-sia eikä muovia, pelkkää puuta vain, luonnonmukaista ja kotoisaa. Panun isoisä oli tehnyt pesät, tarhannut mehiläi-

siä monta vuotta. Äijän kuoleman jälkeen Panu oli suunnitellut mehiläisten hoitamisesta harrastusta, Panun mielestä mehiläiset pitivät yllä tasapainoa ihmisen ja luonnon välillä. Mutta Panun mieli taipui helposti eri suuntiin, Panulla ei ollut pysyviä vakaumuksia.

Nealle mehiläiset olivat kotieläimiksi kesytettyjä uurastajia, jotka eivät käsittäneet että niiden hoitaja oli varas. Nea olisi ollut tyytyväinen, jos ne olisivat älykkäämpiä. Voittaminen ei tuntunut miltään, kun häviöjä ei tiennyt hävinneensä, saavansa hunajan tilalle pelkkää sokerivettä. Se toinen häviöjä oli tiennyt mutta ei ollut mahtanut tilanteelle sen enempää kuin mehiläiset, hyväuskoisille oli helppo lepperellä mitä tahansa, johdatella, imarrella, teeskennellä ystävää. Iskeä kun oli aika.

Nea naurahti, kuulosteli liikkuko Panu yläkerrassa, Nealla oli tarkka kuulo. Lattialaudat eivät narahdelleet, ovet eivät vingahdelleet, piironginlaatikot eivät rahisseet. Panu ei ollut kiinnostunut talosta eikä huonekaluista, hän tunsu ne jo tarpeeksi hyvin. Panu oli keskittynyt odottamiseen, siihen mies ei koskaan kyllästynyt. Eikä Nea odotuksen pitkittämiseen vaikka hän olikin itse kärsimätön. Joskus, ei nyt.

Nea nosti lepänoksan kulhosta, avasi suunsa, valutti hunajaa kielelleen, kallisti päätään taaksepäin. Hän ei nielaisut, hän halusi että makea, tahmea ja lämmin valui hitaasti hänen vatsaansa. Satojen mehiläisten parvet olivat lentäneet pesistä niityille ja naapureiden kukkapenkkeihin ja takaisin pesiin, jotta Neasta tuntuisi siltä kuin hänestä juuri nyt tuntui. Hän upotti sormensa kulhoon, siveli hunajaa suupie-liinsä, poskilleen ja kaulalleen, tunsu sykähdykset vatsassaan ja solisluidensa kuopissa, sileäksi ajelluissa kainaloissaan, kyljissään, vyötäröllään jonka ympärystämmita oli vieläkin

vain viisikymmentäkuusi senttiä. Hän kastoi kämmenensä kulhossa, antoi hunajan vaeltaa hitaasti käsivarsiaan pitkin, nuolaisi kyynärtaivettaan ja hieroi kämmenillä vatsaansa ja reisiensä sisäpintoja, iho kihelmöi ja värähteli.

Näinä hetkinä hän oli elossa enemmän kuin koskaan muulloin, ehkä se kaikki muu oli tapahtunut vain näiden hetkien takia, ja kanervien tuoksun.

Nea tunnusteli sormenpäitään kielsensä kärjellä, hänellä oli pitkät ja kapeat sormet, kirsikanpunaiset geelikynnet, niissä hopeakimalletta. Hän raaputti lepänoksa, antoi hunajan pakkautua kynsiensä alle, tehdä niistä painavat. Vesihaude oli pehmittänyt hunajaa jo puoli tuntia, tuoksu oli kulkeutunut portaita pitkin yläkertaan. Nea tiesi että Panu haistoi sen jo, hengitti suu puoliksi avoimena, mieli keskityneenä, alttiina, vastaanottavaisena.

Heidän seitsemän vuotta kestänyt häälentonsa.

Oli aika toistaa se jälleen.

Nea sammutti lieden, kaatoi hunajaa kämmenelleen, imi suuhunsa hieman jo liikaa kuumenneen ja nestemäiseksi muuttuneen hunajan, asteli päkiöillään portaikkoon ja kiipesi yläkertaan. Panu istui vuoteella, heidän vuoteellaan, Nea työnsi sormensa yksi kerrallaan Panun suuhun, mies nuoli hunajaa suippokärkisellä kielellään, hieroi ikeniään vasten Nean peukalontyveä, puraisi kämmenselkää, pyöritti huuliaan Nean ranteilla ja käsivarsilla. Nea tunsu kuinka hunaja takertui hänen reisilleen, kyykistyi ja antoi Panun kalun pään liukua kurkkuunsa, purskautti hunajan suustaan Panun häpykarvoille ja kallistui selälleen lattialle, avasi reitensä. Häntä kiihotti se, että mies katsoi, kauan. Kun oikea hetki tuli, ja se tuli nyt, Panu laskeutui vuoteelle selälleen, Nea nousi lattialta, hieroi kevyesti vartaloaan miehen kaikkia oluen, viskin, kermakastikkeen ja pippuripihvien

pehmittämiä jäseniä vasten, antoi jäähtyneen hunajan liimata heidät kiinni toisiinsa, hengitti miehen suuhun ja tunnusteli himon nytkähdyksiä miehen nivustaipeissa, tukah-tuneita ähkäisyjä, tahattomia, mies oli aina ollut tässä vaiheessa huono hillitsemään itsensä.

”Panu”, Nea kuiskasi miehen korvaan. ”Tee mulle vauva. Yksi ihan pieni ihana vauva.”

Panu piti hengityksensä tasaisen kiivaana. Nean pyyntö ei ollut yllätys, se oli ollut tulossa jo vuoden verran, mies oli vaistonnut sen, ymmärtänyt naisen syyt, nainen ei ikinä kertoisi niitä, vanheneminen kuului kiellettyihin puheen-aiheisiin. Heidän keskinäinen koreografiansa pysyi ajan ulkopuolella ja näiden seinien sisäpuolella, toistaminen ei vähentänyt nautintoa vaan piti sen samana. Niin oli hyvä, miehen mielestä paremmin ei olisi voinut olla.

Panu oli miettinyt pitkään mitä tekisi, mitä voisi tehdä ettei mikään muuttuisi. Jos mies jostakin oli varma niin siitä ettei hän halunnut isäksi, ajatuskin ällötti häntä, Nean turpoava vatsa ja pingottavan ihon alla potkiva muukalainen. Kun mies lopulta oli keksinyt ratkaisun, hän oli sättinyt itseään siitä, että oli ollut niin hidas ja ymmärtämätön. Hän oli yli neljänkymmenen. Hänen ikäisensä steriloiitiin liikoja kyselemättä. Nips ja naps. Niin helppoa ja vaivatonta, eikä Nea saisi koskaan tietää.

”Jes”, Panu sanoi, ”vauva.”

Hänen ei olisi pitänyt sanoa sitä ääneen. Vauva.

Viisi kirjainta ja paineen tunne oli poissa. Himo oli men-nyttä. Halu oli kadonnut, hän ei pystynyt ajattelemaan muuta kuin sikiötä, jonka kädet puristelivat napanuoraa suu auki ja silmät kiinni, luomet samanväriset kuin sammakonkutu. Nean lonkkaluut painoivat hänen vatsaansa,

nainen hytkyi kuin ei olisi huomannut mitä oli tapahtunut. Panu tarttui Neaa vyötäröltä, kieräytti naisen pois päältään.

”No?” Nea sanoi, ei edes yrittänyt peitellä äänensä teräviä reunoja.

”Vähän myöhemmin”, Panu sanoi vaikka tiesi, että mitään vähän myöhempää ei tulisi. Ehkä viikon päästä, ehkä kahden viikon, jos Nea ei enää puhuisi vauvasta.

Totta kai Nea puhuisi vauvasta. Nea ei muuttanut mieltään eikä varsinkaan luopunut siitä mitä halusi. Eikä auttaisi, jos Panu sanoisi, että Nealla oli jo poika. Kymmenvuotias Jere ei ollut enää vauva, Nea oli poikaan tyytymätön. Se ei ole niin kuin muut pojat, sillä ei ole kavereita, jos se saisi päättää, se lopettaisi koulunkäynnin ja muuttaisi asumaan uimahalliin, sitä ei kiinnosta kuin sukeltaminen. Vauva olisi Nean ikioma mehiläistoukka, pullea ja avuton, Nea himoitsi pulleita ja avuttomia ja kuvitteli ettei mies käsittänyt sitä. Nea uskoi päässeensä Panun pään sisään, ohjailevansa ja hallitsevansa. Nainen oletti, että ruma ja paksu mies oli saamastaan taitavasta käsittelystä niin hurmaantunut, ettei kyennyt ajattelemaan aivoillaan.

Nea oli väärässä.

Panun vatsa hytkähti, kun Nea laski sen päälle kämmensä. ”Mä haluan nyt”, Nea sanoi, hivutti kämmentään alaspäin. Panu kääntyi kyljelleen.

”Ehkä meidän pitäisi tehdä välillä jotain muuta”, Panu sanoi, oli hyvillään siitä että kuulosti uneliaan välinpitämättömältä. Ei hän halunnut muuta, mutta oli aika saada Nea edes hiukan varuilleen, nainen oli liian tyytyväinen itseensä.

”Mitä muuta?” Nea kysyi ääni ohuena, puristi sormensa nyrkkiin. Panu oli yllättänyt Nean, Panun teki mieli nauraa, hänen äsken velttona lerppunut kalunsa oli nyt toiminta-

kykyinen, mutta Nea ei enää pääsisi osingoille, nainen oli tällä kertaa menettänyt mahdollisuutensa.

”Käydä vaikka elokuvissa”, Panu sanoi.

”Hölmö”, Nea sanoi. ”Miksi mä lähtisin sun kanssa elokuviin? Ei mua kiinnosta elokuvat. Tai ehkä mä lähtisin elokuviin, jos sä ostaisit auton.”

”Sä asut keskustassa, mä voin tulla bussilla keskustaan”, Panu sanoi ja tiesi oikein hyvin, mitä Nea tarkoitti. Panu oli myynyt sen auton, sen jolla he olivat vuosia sitten käyneet mökillä, ja Nean mielestä myyminen oli ollut aivan järjetöntä, koska Panu ei ollut saman tien ostanut uutta autoa. Totta kai Panulla pitäisi olla auto, koska Nealla ei ollut. Auto teki elämästä helpompaa. Jos Panu tahtois ilahduttaa Neaa, hän ostaisi uuden auton. Valkoisen.

”En mä ole oikeastaan koskaan ollut autoista kiinnostunut”, Panu sanoi. ”Mä pidän Tampereen kaupunkibusseista, ne kulkee pakkasellakin.”

”No ei sitten mennä elokuviin”, Nea sanoi, liikahti kärkevästi Panun vieressä. ”Mun vatsalla on vieläkin hunajaa, sä olet aiemmin ollut halukkaampi.”

”Niin”, Panu sanoi. Hänen oli vaikea peittää huvittuneisuutensa. Nea kiukutteli, Nean hännääminen oli hauskaa. Vaaraton hännääminen, mies pohti ja onnitteli itseään siitä, ettei ollut kertonut Nealle vuosi sitten ostamastaan tummansinisestä autosta eikä koskaan vienyt Neaa kotiinsa. Nea hunajakulhoineen luuli olevansa Panun kotona, vain luuli. Panu oli luovuttanut Nealle mehiläistarhan, päästänyt naisen Tohloppiin Sitarinkadun taloon, mutta itseään hän ei ollut luovuttanut eikä kotiaan, ei omaa kotiaan, hän oli nähnyt mihin Nea pystyi ja hän tiesi, että Nea nuuski herkeämättä saadakseen selville enemmän Panun elämästä. Nean uteliaisuutta tyydyttääkseen Panu oli liimannut lompak-

konsa vetoketjutaskun sisäpuolelle Sitarinkadun osoitteen ikään kuin vakuudeksi siitä, että hän asui vakituisesti juuri tällä kadulla, vanhempiensa rakentamassa talossa. Nea tutki hänen lompakkonsa silloin kun kuvitteli, että hän nukkui. Koskaan Nea ei ollut varastanut rahaa, mutta sitä hän naisella oli jo tarpeeksi. Sikäli kuin mikään oli Nealle tarpeeksi.

Toki Panu olisi voinut ohimennen mainita Nealle autosta. Liian tavallinen, Nea olisi sanonut. Väärän värinen. Rumat penkit. Nea halusi päättää, Panun tehtävä oli totella ohjeita ja määräyksiä. Joskus Panu ihmetteli itseään, sitä että tuli tyytyväiseksi Nean harhauttamisesta. Auto oli Jankassa, Panun kotona. Hän ajoi sillä Sitarinkadulle vain silloin, kun tiesi, että Nea oli töissä. Nealla oli säännölliset työajat. Ja jos Nea olisi joskus päättänyt yllättää Panun Sitarinkadulla, Panu olisi keksinyt jonkin selityksen autolle. Lainassa työkaverilta, pitää ostaa uusi pölyimuri eikä sitä viitsi kanniskella bussissa. Nea uskoisi tai olisi uskomatta, samantekevää, kunhan Panu saisi rajattua naisen hunajakennon kokosiin osiin elämässään. Joskus Panu ajeli vapaapäivinään huvikseen Hämeenlinnaan tai Jyväskylään, kävi syömässä ja lämpiminä kesäpäivinä istuskeli puistoissa, palasi Tampereelle hyväntuulisena ja jotensakin vapautuneena. Kun käväisi yksin vieraassa kaupungissa, ei ollut kenenkään ulottuvilla, ei varsinkaan Nean.

Koskaan ei voi olla liian varovainen, Panu ajatteli, käänsi selkensä Nealle ja uhrasi yön pimeät tunnit kuuntelemalla oksien rahinaa talon lautaseiniä vasten, keskitalven tuulenpuuskia, oli hyvillään lisääntyvästä kiukustaan, joka eristi hänet Neasta. Hölmö. Sitä mies ei todellakaan ollut. Hän oli mukavuudenhaluinen, velto ja itseksä ja oli nauttinut joka kerta yhtä paljon siitä hetkestä, kun Nea avasi suunsa ja upotti hänen kalunsa hunajaan, mutta hän ei ollut

hölmö eikä käskettävissä. Nea tarvitsi opetuksen, ei mitä tahansa opetusta vaan sellaisen, joka veisi naiselta luottamuksen siihen, että asiat olivat niin kuin tämä halusi niiden olevan.

Panu hengitti tasaisesti aamun hämärään, helmikuun kylmä valo piirsi näkyviksi nojatuolin, yöpöydän, seinällä roikkuvan maisemataulun rajat. Taulussa oli lehdetön koivu ja oranssinpunainen auringonlasku, ruohikkoinen rinne ja kiviä. Mitäänsanomaton öljyvärimaalaus, jonka Panu oli vaihtanut harmaanvihreän, paikalleen jähmettynyttä suomalaisemaa kuvaavan maalauksen tilalle. Rebekka, Panun äiti, oli keräillyt suomalaisemia esittäviä tauluja ja sitten kylästynyt niihin, jättänyt jäljelle vain sen yhden, josta Panu oli saanut antikvariaatissa kuusikymmentä euroa, Panu oli ostanut rahoilla viskiä ja juonut itsensä turtuneeseen humalaan, maannut karmeassa krapulassa koko seuraavan päivän ja uskaltanut muutaman minuutin verran ajatella millainen ihminen hän tosiasiaassa oli. Itsepetos oli miellyttävämpi vaihtoehto kuin rehellisyys, rehellisyyteen ei ollut varaa kuin kerran kahdessakymmenessä vuodessa. Rehellisyys teki katkeraksi, itsepetos pyöristi kulmat, pehmensi värit, muutti räntäsateen vedeksi mutta ei vettä viiniksi. Panu joi mielellään kalliita viinejä.

Nea päästeli suupielestään vaihteita puhahduksia, niistä tiesi että nainen nukkui. Kun Nea teeskenteli olevansa unessa, hän hengitti hiljaa ja tasaisesti. Panu nousi varovasti istualleen, hän halusi suihkuun, pestä tahman iholtaan, Nean ja mehiläisten tahman. Hän nousi seisaalleen, jalat olivat merkillisen voimattomat, kuin pitkän juoksun jälkeen, vaikka hän ei juossut lyhyitäkään lenkkejä. Hän otti askeleen, kaksi, kolme, tiesi mihin kohtaan lattiaassa piti astua etteivät laudat narissee. Kylpyhuoneen kyn-

nyksellä hänen täytyi ottaa tukea seinästä, hänen otsansa oli hiessä, kurkussa etoi, vatsaa väänsi.

Hänelle oli tehty vasektomia, hän ei saisi lapsia, silti Nean puheet vauvasta olivat saaneet hänet näin pahasti pois toaltaan. Odotahan vain, hän ajatteli, kumartui ja oksensi pönttöön silmät kiinni, hän ei halunnut nähdä vatsansa sisältöä, limaista sotkua. Hän painoi nupista, vesi huuhtoi pöntön puhtaaksi, loraus sitruunantuoksuisista käsisaippuaa ja toinen painallus nupista poistivat kylpyhuoneessa leijaillevan hajun mutta eivät huonoa oloa. Hän pakotti selkensä suoraksi, väänsi suihkun polttavan kuumaksi ja huuhtoi suunsa, hankasi pesusienellä ihoaan, katseli hyllyvää vatsaansa ja ajatteli, mahtoiko hän painaa jo yli sata kiloa. Luultavasti, mutta väliäkö sillä.

Kuuma vesi rentoutti, vatsassa ei enää kiertänyt mutta oli jano, kova jano. Panu hörppi kraanasta haaleaa vettä, keittiössä olisi appelsiinimehua mutta hän ei halunnut kiivetä portaita ylös. Ehkä ei alaskaan, reidet eivät tuntuneet siltä kuin niiden olisi pitänyt tuntua. Oksentamisen aiheuttamaa lihasheikkoutta, Nean aikaansaamaa pahaa oloa. Olisi ehkä sittenkin ollut viisainta tyytyä Nean siskoon, sisko oli ollut mukautuvampi kuin Nea ja juuri siksi myös vähemmän kiehtova. Ja vaarattomampi.

Kainaloitaan kuivatessaan Panu tiesi, millaisen opetuksen Nea tarvitsisi. Suunnitelman toteuttaminen olisi helppoa mutta vastenmielistä, vaatisi tarkkuutta ja kärsivällisyyttä, paneutumista sellaiseen asiaan, johon Panulla ei ollut vähäisintäkään kiinnostusta. Kunhan Nea heräisi, Panun olisi tavalla tai toisella tyydytettävä Nea, tarkistettava muutamia aikatauluja, mietittävä oikea lähestymistapa ja sen jälkeen vain toimeksi kuin ilmatorjuntaohjus.

Nääh.

Eihän hän ollut ohjus.

Hän oli pulskea miekkonen, jonka omanarvontuntoa oli loukattu. Eikä hän ollut aikeissa tehdä mitään vaarallista, ei enää, se yksi kerta oli tarpeeksi, hän ei vielääkään käsittänyt mikä oli saanut hänet silloin tarttumaan muovikassiin. Ihmismielen höttöiset syvänteet, niitä piisasi, niiden reunoilla oli keikkuminen jokaisen kuolevaisen, mutta pudota ei saanut usein, ei.

Tuumiskelunsa loppupäätelmään tyytyväisenä Panu työnsi vielä päänsä kraanan alle, valutti kurkkuunsa vettä ja nieleskeli ahneesti, puki ylleen flanellipyjaman ja asteli takaisin makuuhuoneeseen, missä Nea vieläkin nukkui. Nealla oli tänään iltavuoro Tampereen Työväen Teatterin lippukassalla, Nea ei ollut urasuuntautunut, naisen kunnianhimo oli kätkeytympää ja yksityistä, ehkä se ei ollut kunnianhimoa ollenkaan. Nea oli mysteeri, Panu ei halunnut tunkeutua sen ytimeen, jos siellä ei olisikaan mitään. Voi voi Nea, muutaman päivän kuluttua sinä olet ymmälläsi ja toivottavasti aivan turkasen huolestunut, pureskelet geelikynsiäsi ja syöt kylmää maksalaatikkoa foliorasiasta niin kuin aina silloin kun asiat eivät suju just ja jämptilleen, Panu ajatteli ja kellahti sänkyyn selälleen.

2

Anni pysähtyi hetkeksi Pyhäjärven rannassa, antoi viiman pyyhkiä kasvojaan ja seurasi katseellaan hiihtäjää, joka oli lähtenyt jääladulle uutisissa olleista varoituksista piittaamatta. Oli Annikin lapsena mennyt isoveljensä Santun perässä Näsijärven jäälle silloin, kun rannan jääkansi oli notkunut ja muutaman sadan metrin päässä oli ollut mustana läikehtivää avovettä. Anni oli pelännyt, että järvi nielaisisi Santun, että Santtu haluaisi tulla nielaistuksi, Santtu oli jo kaksitoistavuotiaana ollut kiinnostuneempi kuolemasta kuin elämästä. Jos Santtu olisi uponnut, Anni olisi yrittänyt pelastaa veljensä ja luultavasti kuollut itsekin, silloin hänellä ei vielä ollut tarpeeksi lihaksia eikä taitoa kiskoa vetiseen hautaan haluavaa ihmistä takaisin jäälle. He olivat selviytyneet hengissä, kumpikin. Myöhemmin Santtu oli alkanut tuhota itseään keinoilla, joille Anni ei ollut mahtanut mitään, ei kukaan muukaan.

Hiihtäjä lykki kohti Pirkkalaa, Anni oli menossa työmaalleen Hatanpään neurologiselle kuntoutusosastolle. Hän ravisteli jalkojaan ja olkapäitään, otti pari tunnustelevaa juoksuaskelta ja lähti sitten hölkkäämään pitkin rantatietä, joka vei Hatanpään kartanon pihaan. Sieltä ei ollut sairaalan ulko-ovelle kuin sata metriä.

Nopea hölkkä tuntui hyvältä eilisen painonnoston jäykistämässä hartioissa ja reisissä. Anni oli perhekoti Kattilassa näyttänyt Irjalle, kuinka painoja piti käsitellä ettei alaselkä hajonnut. Irja oli treenannut thainyrkkeilyä vuoden ja Annin yllätykseksi voittanut jo kolmet kotimaiset kisat, Anni ei ollut valmennuksen aloittaessaan uskonut niin nopeaan kehitykseen tai kehitykseen ollenkaan. Irja olisi valmis osallistumaan amatöörikilpailuihin ulkomailla, mutta tytön vanhemmat eivät olleet antaneet lupaa ulkomaanmatkoihin vaikka he toisaalta vaikuttivat helpottuneilta siitä, että Irjan huostaanotto oli kestänyt jo toista vuotta. Tytön isä oli pari kertaa sanonutkin, että kotona oli rauhallista, kun Irja oli perhekodissa Kissanmaalla, muualla kuin melskaamassa kotona.

Anni kapusi toiseen kerrokseen, nautti vastatuulen herättämien lihastensa lämmöstä ja avasi osaston oven. Suoraan hänen edessään oli kanslia, jonka lasi-ikkunoiden takana istuvat hoitajat tuijottivat koneiltaan potilaiden pitkiä lääkelistoja, valvoivat vierailijoita ja potilaiden kulkua käytävillä, neurologian kuntoutusosastolla oli sekavia potilaita, jotka olivat kolhineet päänsä kotona tai kaduilla, selvänä tai kännissä, ja joita ei saanut päästää ulos ovesta. Heidän lisäksi osastolla hoidettiin verenkiertosairauksien, onnettomuuksien ja kasvainten vuoksi osittain toimintakykynsä menettäneitä potilaita, joita kuntoutettiin kotiin tai seuraavaan hoitopaikkaan. Annin äitiyslomasijaisuus osastolla päättyisi kolmen viikon kuluttua. Sen jälkeen hän olisi työtön liikunnanohjaaja.

”Levoton yövuoro?” Anni kysyi käytävällä uupuneen näköiseltä Oskulta, joka oli tammikuun alussa venäyttänyt selkensä auttaessaan satakiloista alaraajahalvaantunutta potilasta pyörätuoliin. Anni oli hieronut Oskun selkää neljänä

iltana töiden jälkeen ja saanut palkkioksi valkoviinipullon ja kaksi elokuvalippua. Selvä vihje, mutta Anni ei halunnut joutua kahden miehen loukkuun. Toisaalta hän oli vuoden aikana useasti ajatellut, että yksiavioisuus oli ikävystyttävää. Ei Artun takia vaan siksi että se oli sitä mitä oli, kahden kolmekymppisen kaveriseksiä, jossa kaveruus kuumotti enemmän kuin seksi. Nyrkkeilyn Annin tavoin lopettanut Johanna oli maininnut Annille polyamoriasta, ohimennen mutta harkitusti. Johanna oli jo kyllästynyt avioliittoonsa, määräälevään mieheen, Anni olisi voinut jo ennen häitä sanoa että niin siinä kävisi, Johanna alkaisi kaivata takaisin kisoihin ja vapauteen. Tuskin Johanna oli miehelleen sopimuksenvaraista moniavioisuutta ehdottanut, eikä Annikaan ehdottaisi sitä Artulle, ei ainakaan vielä.

”Kolme uutta tuli yöllä”, Osku sanoi, tuoksui mentholille ja äsken poltetulle tupakalle. ”Kutosessa on kotona kaatunut nainen, naama mustana”, Osku sanoi. ”Ehkä perheväkivaltatapaus. Kasissa on mies, jonka käsivarsi puutui yhtäkkiä saunassa tunnottomaksi. Tuli Acutan kautta tänne, jonkinlainen verenkiertohäiriö tai hermovaurio. Ykkösessä on aivoinfarkti, ei ollenkaan orientoitunut paikkaan tai aikaan. Luulee olevansa Mikkelissä suunnilleen vuonna 1940, kuuntelee mustarastaita.”

”Voisi se ikävämpiäkin ääniä kuulla”, Anni sanoi. Vuodessa hän oli tottunut siihen, että aivovammat aiheuttivat joskus kovin kummallisia seurauksia ja tällä osastolla sataprosenttinen paraneminen oli poikkeustila, jumppatunneilla ei yritetty hikeä pintaan vaan kahden viikon tavoite oli ehkä saada potilas puristamaan palloa. Ei Anni silti ollut turhautunut, joka päivä töistä lähtiessään hän ajatteli, että hänen kotikaupungissaan oli satoja ihmisiä, joita omaa terveyttään itsestäänselvyytenä pitävät kanssa-

kulkijat eivät koskaan nähneet kaduilla, kahviloissa, työmailla, baareissa, elokuvissa, konserteissa. Vuoden aikana Anni oli tutustunut sairaiden ihmisten näkymättömään kaupunkiin, elämän sattumanvaraisuuteen, siihen mitä oli elää hupenevien voimien ja hoitajien jokapäiväisen avun varassa, kiukunpuuskiin, vaippahäpeään, itkuun, hiljaiseen tyytymiseen, toiveikkuuteen, joskus aiheettomaan ja toisinaan aiheelliseen.

”Sanottiinko aamurapsalla, onko mun äiti nukkunut?” Anni kysyi. Kaksi vuotta jatkunut selittämätön ja yltyvä suuontelon kipu oli saanut Aden niin tuskaiseksi, että Saarinen oli alkanut pelätä romahtamista ja toimittanut Aden kaksi viikkoa sitten sunnuntaina Acutan läheteellä hoitoon. Ade ei ollut vastustellut, vaikka aina siihen päivään saakka hän oli kieltäytynyt kaikesta ohjailusta. Itsemääräämisoikeus, itsekunnioitus, oikeus valita itse. Kipu ja sen aiheuttama unettomuus oli nujertanut Aden, taluttanut hänetkin tähän näkymättömään kaupunkiin.

”Yökön mielestä sun äiti on valvonut koko yön, lääkäri sanoo että sillä lääkityksellä norsukin nukahtaisi. Tikkanen ei usko, ettei Ade nuku.”

Anni hymähti. Aiemmin Buranastakin kieltäytynyt Ade oli suostunut osastolla syömään Gabapentiiniä, nukahtamislääkkeitä ja morfiinijohdannaisia vaikeaan unettomuuteen ja kipuihin, sairautensa luhistama Ade oli suostunut kaikkeen lääkintään. Ihan mitä tahansa, jos mä pystyn nukkumaan. Idiopaattiseksi suukivuksi diagnosoitu sairaus ei ollut piitannut lääkityksestä, kivut eivät olleet vähentyneet ja Ade nukkui hyvällä onnella tunnin tai kaksi yössä, näki väkivaltaisia painajaisia, heräsi sekavana ja ahdistuneena. Vaihtoehtolääkintään vankasti uskonut Ade ei taatusti valehdellut jos sanoi, ettei ollut nukkunut. Ade oli väsynyt,

masentunut ja epätoivoinen, pelkäsi tulevansa hulluksi. Jos ei sairautensa niin rankan lääkityksen vuoksi.

”Sen pitäisi päästä jollekin muulle osastolle”, Anni sanoi. ”Se tuupattiin päivystyksestä tänne vaan sen takia, kun muutakaan paikkaa ei ollut.”

”Tänään tääkin osasto on täynnä”, Osku sanoi, ”ja mun on nyt haettava vitosen asukas vessasta.”

Annin ryhmä aloittaisi puoli kymmeneltä. Hänellä oli varttitunti aikaa käydä Aden luona. Hän ohitti rollaattoriin nojaavan naisen, jolla oli osastolla ollessa todettu muiden sairauksien lisäksi maksasyöpä. Ennuste neljä kuukautta, nainen luotti pääsevänsä miehensä luokse taivaaseen. Kuolema on Jumalalle kevyt kantamus, ihmisen ei tarvitse kuin hypätä syliin. Kymmissä oli nuori mies, joka pystyi vielä kävelemään ja puhumaan, mutta aivokasvainta ei voitaisi enää neljättä kertaa leikata. Se levisi ja tappaisi laskuvarjohyppäämistä ja tennistä harrastaneen miehen puolessa vuodessa. Täysillä loppuun saakka, oli mies vastannut Annin kysymykseen motorisista harjoituksista, polki kuntopyörää tunnin joka päivä, luki sarjakuvia ja kävi kaverinsa kanssa lenkillä, heitteli purkista vitamiineja suuhunsa. Minkä tahansa pituinen elämä on hyvä elämä, oli mies sanonut, hänellä oli lyhyt ja hyvä, toivottavasti hän kuollessaan näkisi tähdet ja kuun, hän oli pikkupojasta saakka haaveillut matkasta kuun ympäri.

Aden huoneen numero oli kaksitoista. Anni hengähti, pinnisteli kasvoilleen hymyn ja työnsi oven auki. Laihtunut Ade makasi sängyssä kyljellään, kasvot oveen päin, silmät kiinni. ”Moro”, Anni sanoi, luopui väkinäisestä hilpeydestä, koska Ade tunnistaisi sen ja ärsyyntyisi. ”Mä toin sulle termoskannullisen Rooibosteetä ja purkillisen hunajaa. Haluatko juoda mukillisen?”

”Kohta”, Ade sanoi, avasi hitaasti silmänsä, katsoi Annia kuin harson takaa, puristi kädellään sängyn metallilaitaa. ”Nyt mun pää painaa niin paljon, etten mä jaksa istua.”

”Oliko vaikea yö?” Anni kysyi. Hän oli ensimmäisen sairaalaviikon alussa tuonut Adelle oranssin yöpaidan ja punaisen collegepuvun, mutta Ade pukeutui likaisenruskeisiin sairaalavaatteisiin, ei halunnut muistutuksia siitä millaista oli ollut terveenä ja hyvinvoivana, tai edes kotona, omassa kodissa, omalla työpaikalla, omien yrttiviljelmien ja kirpputorilaatikoiden seassa.

”Hirveä yö”, Ade sanoi, leuka vapisi kuin vilusta, kieli kääntyili suussa vaivalloisesti. ”Mä en ymmärrä, miten Santtu pystyi vetämään aineita vuosikaudet, kun se... Oxy-norm, ne piikit ja tabletit, ne tekee mut vaan harhaiseksi ja vie kaikki voimat.”

Oxynorm oli opioidi, jonka olisi periaatteessa pitänyt tehotta unettomuuteen ja kipuihin. Osastonlääkäri Tikkanen, grahamjauhojen värinen mies, oli kehottanut Adea olemaan kärsivällinen. Tsemppiä, tsemppiä, ei tähän tautiin kuole, monilla on asiat paljon huonommin kuin teillä. Tekopirteä piilosityllistäminen ei ollut vaikuttanut sitä eikä tätä, Ade muuttui päivä päivältä vain uupuneemmaksi ja tuskaisemmaksi. Saarisen olisi saatava Adelle paikka joltakin sopivalta yliopistolaisen sairaalan osastolta, Hatanpäällä ei ollut tarjolla erityissairaanhoidtoa. Neurologisen ylilääkäri oli osastokierrolla vain todennut, ettei tiennyt mitään limakalvokivuista. Todella luottamusta herättävä lääkärinlausunto, revi siitä. Olisi sitten siirtänyt Aden johonkin, missä tiedettiin, mutta ei. Porshella, lapsellisella statushärvelillä ajeleva melkein kaksimetrinen ylilääkäri esitti bututseineen ja Harley Davidson-paitoineen rentoa kaveria, ulkonäkö petti pahasti. Potilaat kutsuivat ylilääkäreitä Punkiksi, nimitys oli saanut alkunsa

siitä, kun tyyppi oli sanonut, että borrelioosin aiheuttamia oireita liioiteltiin. Nuoret naishoitajat pokkuroivat Punkkia, uskoivat että yllääkäri oli reilu mies ja osasi asiansa ja hänestä tehdyt valitukset olivat pelkkää kiusantekoa.

Anni pani termospullon ja hunajapurkin yöpöydälle. Ade oli kahden hengen huoneessa, keltainen verho erotti Aden sängyn potilaasta, jolla oli epilepsia, kova ääni ja aviomies, joka kävi joka päivä lukemassa Aamulehden vaimonsa sängyn päädyssä. Hiljaa itsekseen, ei ääneen. Kun mies luki, nainen puhui tauotta milloin mistäkin, useimmiten pelargonioista, mansikkasuklaasta ja miniästään, joka oli ollut pariskunnan rahattomalle pojalle hyvä saalis.

”Vaadi seuraavalla lääkärikierrolla lähete kipupolille”, Anni sanoi Adelle, joka oli jo ensimmäisenä päivänä väsynyt naapurisängyn naisen kaikuvaan ääneen. Onneksi nainen oli jättänyt Aden omiin oloihinsa. ”Täällä sulle ei löydetä oikeata lääkitystä.”

”Tikkanen ei kuuntele mun vaatimuksia, sen mielestä mun pitäisi olla kiittollinen, koska mä pystyn sentään kävelemään omilla jaloillani vessaan. Vähän huumoria peliin, se sanoi eilen, kai se on katsonut televisiosta niitä ohjelmia, joissa kahdesti syövästä, kolmesti depressiosta ja kertaalleen lapsen itsemurhasta toipuneet naiset käy hymyilemässä haastattelijalle, että seuraavaksi on suunnitelmissa purjehdusreissu Välimerellä. Mä voisin lähteä kotiin.”

”Et voi”, Anni sanoi. ”Sä et pysty menemään töihin, sä et nuku, ja Saariselle sä olit sanonut, että et haluaisi pilata kenenkään veturinkuljettajan elämää menemällä junan alle. Sä olet sairas ja sinut täytyy saada parempaan kuntoon.”

Aden kitkeryys oli uutta, avuttomuus hämmentävää. Anni oli lapsesta saakka tottunut siihen, että äiti oli vuori, joka täytyi kiertää, ja seinä, johon oli turha hakata pää-

EROTIIKALLA LADATTUA, HUNAJAA TIHKUVAA RIKOSTA.

Nea lämmittää hunajan läpikuultavaksi ja juoksevaksi, antaa sen valua käsivarsiaan pitkin, sivelee sitä kaulalleen ja reisilleen... ja nousee yläkertaan Panun luo. Nea ottaa aina sen mitä tahtoo, luulee nyt saavansa Panultakin: vauvan.

Kymmenvuotiaasta pojastaan Nea sen sijaan haluaa eroon, tämä joutaa perhekoti Kattilaan Tampereen Kissanmaalle. Mutta kun Arttu virkansa puolesta saapuu poikaa sinne hakemaan, Jere on kadonnut.

Tapahtumat riistäytyvät käsistä. Miksi Hatanpään neurologiselle kuntoutusosastolle tuotu mies puhuu murhasta, joka on pakko tehdä? Kuntouttajaa sijaistava Anni Eloranta ei saa miehestä tolkkua, mutta Kalevankankaalta on vastikään löytynyt naisen ruumis nojaamasta vasten hautakiveä. Anni ryhtyy selvittämään rikosta, eikä hänellä kertaa luota Arttuun.

Keskeneräinen kuolema on itsenäinen tarina, kakkososa trilologiaan, jonka aloitti romaani *Musta hevonen*.

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789513 187347

84.2

ISBN 978-951-31-8734-7

